

कुलं दद्याच्छिवलोके महीयते । साम गापयतश्चैतत्
सामव्रतमिहोच्यते” ।

सारस्वतपञ्चमोव्रतं पद्मपुं “सव्यक् पृष्टं त्वया राजन् !
शृणु सारस्वतं व्रतम् । यस्य सङ्कीर्तनादेव तृष्यतीह
सरस्वती । यो यद्भक्तः पुमान् कुर्यादितद्व्रतमनुत्तमम् ।
तदासारादौ संपूज्य विमानेतत् समारभेत् । अथवादि-
त्यवारेण पञ्चताराबलेन च । पायसस्मोजयित्वा तु कु-
र्याद् ब्राह्मणवाचनम् । शुक्लवस्त्राणि दद्याच्च सङ्घि-
रगदानि शक्तितः । गायत्रीं पूजयेद्भक्त्या शुक्लाम्बुजा-
जुलेपनैः । एभिर्मन्त्रपदैः पश्चात् सर्वं कुर्यात् कृता-
ञ्जलिः । एवं संपूज्य गायत्रीं वीणाक्षमणिधारिणीम् ।
शुक्लपक्षेऽक्षतेर्भक्त्या सकमण्डलुपुस्तकाम् । मौनव्रतेन
भुञ्जीत सायं प्रातश्च धर्मवित् । पञ्चम्यां प्रतिपक्षे च
पूजयित्वा सुवासिनीः । तस्यां तु तण्डुलप्रस्थं दृढ-
पात्रेण संयुतम् । क्षीरं दद्यात् हिरण्यञ्च गायत्री
ध्रीयतामिति । सन्ध्ययोश्च तथा मौनमेतत् कुर्वन् समार-
भेत् । नान्तरा भोजनं कुर्याद् यावन्मासास्त्रयोदश । स-
माप्ते तु व्रते दद्यात् भाजनं शुभतण्डुलैः । पूर्णं सव-
स्त्रयुग्मन्तु गं सवस्त्रां सुशोभनाम् । विप्राय वेदवि-
दुषे । वाचकायाश्च पार्थिव ! अनेन विधिना यस्तु कु-
र्यात् सारस्वतं व्रतम् । विद्यावान् धनयुक्तश्च रत्न-
कण्ठश्च जायते । सरस्वत्याः प्रसादेन व्यासवत् स क-
विर्भवेत् । नारी वा कुरुते या तु सापि तत्फलभागिनी” ।
सारस्वतव्रतं पद्मपुं “सन्ध्यामौनं नरः कृत्वा समान्ते दृढ-
कुम्भकम् । वस्त्रयुग्मं तिलान् धण्डां ब्राह्मणाय निवे-
दयेत् । लोकं सारस्वतं याति पुनरत्रैव जायते । एतत्
सारस्वतं नाम रूपविद्याप्रदायकम्” ।

सर्वभौमव्रतं वराहपुं “सर्वभौमव्रतं चान्यत् कथयामि
समासतः । येन सव्यकृतेनाशु सर्वभौमो भवेद्भरः ।
कार्तिकेस्य तु मासस्य दशमी शुक्लपक्षगा । तस्यां
नक्ताशनोमर्त्योर्दिक्षु शुद्धबलिं हरेत्” । शुद्धबलिः पवित्र-
द्रव्यैः पूजोपहारः । “विचित्रैर्कुसुमैर्भक्ष्यैः पूजयेच्च द्वि-
जांस्तथा । सर्वा भवत्यः सिध्यन्तु मम जन्मानि जन्मनि ।
एवमुक्त्वा बलिं तासु दत्त्वा शुद्धेन चेतसा । ततोहि-
पत्रे भुञ्जीत दध्यक्ष्ण सुसंस्कृतम् । सर्वं पश्चादुद्येषेच्च
एवं संवत्सरं ऋषः । यः करोति ऋषोऽनित्यं तस्य
दिविजयो भवेत्” ।

शिवसप्तमीव्रतं विष्णु धर्मोत्तरे “मार्गशीर्षस्य मासस्य शुक्लपक्षे

नराधिप ! । सोपवासन्तु सप्तम्यां कमलैः पूजयेद्भविम् ।
अर्चायां वा स्थले वापि शुक्लैः पुष्पैर्विधाविधि । चन्द-
नेन तु शुक्लेन वटकैः पूरकैश्च च” ।

सिद्धार्थकादिसप्तमीव्रतं मविष्णुपुं “वैनतेय ! शृणुष्व त्वं
विधानं सप्तमीव्रतम् । एतद्धि परमं शुद्धं रवेराराधनं
परम् । सिद्धार्थकैस्तु प्रथमा द्वितीया चार्कसम्पृष्टे ।
तृतीया भरिचैः कार्या चतुर्थी निम्बसप्तमी । षड्युता
पञ्चमी कार्या षष्ठी च फलसप्तमी । सप्तम्यनोदना वीर !
सप्तमी परिकीर्त्तिता” । षड्युता इति सिद्धार्थकादि-
षड्भिः प्रकारैर्युता” । इत्येताः सप्तसप्तम्यः कर्त्तव्या
भूतिमिच्छता । तथा चातुक्रमेणासाङ्करणं कथयास्य-
हम् । साधे वा मार्गशीर्षे वा कार्या शुक्ला तु सप्तमी ।
न च स्याद्विद्यमभ्रंशः पञ्चमासकृतो भवेत्” । अर्चित-
वशादन्यस्मिन् मासे पक्षे च कार्येत्यर्थः” इत्यादि ।

सिद्धिविनायकचतुर्थीव्रतं स्कन्दपुं “गजवत्सन्तु शुक्लायां च-
तुर्थ्यां पूजयेद्गृप ! । यदा वोत्पद्यते भक्तिर्मासे पूज्यो
गणाधिपः । प्रातः शुक्लतिलैः स्नात्वा मध्याह्ने पूज-
येद्गृप ! । स्वशक्त्या गणनाथस्य स्वर्गरीयां तथाक-
र्त्तितम् । कृत्वा पूजां प्रयत्नेन स्नाप्य पश्चाद्धृतैः घृथक्
इत्यादि ।

सुकलत्वप्राप्तिव्रतं विष्णु धर्मोत्तरे “यज्ञं परिसमासाद्या नारीह
सुखमेधते । दुःशीलेऽपि हि कामार्थी नारी प्राप्नोति
भर्त्तरि । अनाहारा जगद्धाथं सर्वलोकेश्वरं हरिम् ।
कथमाप्नोति चेन्नारी सर्वलोकगुणान्वितम् । सुकलत्व-
युतन्मन्त्रादुव्रतस्यच्युततृष्टिदम् । कर्त्तव्यं लक्षणं तस्य
श्रूयतां वरवर्णिनि ! । यज्ञीत्वां सर्वनारीणां श्रेयः प्रा-
प्तोत्यसंशयम् । ऐहिकञ्च सुखं प्राप्य कृता स्वर्गसुखा-
न्यपि । अलुप्त्याय स्वपितृती मातृतश्च कुमारिका !
पूजयेत्तु जगद्धाथं भक्त्या पापहरं हरिम् । त्रिष्-
त्तरेष्वथर्क्षेषु पतिकामा कुमारिका । साधवायेति वै
नाम जपेद्विद्यमत्तन्द्रिता । प्रियङ्गुणा रत्नपुष्पैर्भुक्तेः
कुसुमैस्तथा । समध्यर्च्योच्युते दद्यात् कुङ्कुमेनाहुलेपनम् ।
सर्वैर्प्रथभिः सुस्नाता तनाराध्य जगत्पतिम् । नमोऽस्तु
साधवायेति होमयेन्मधुसर्षिणा । सदैवसुत्तराद्योगे सम-
भ्यर्च्य जनार्दनम् । शोभनं पतिस्नाप्नोति प्रेत्य स्वर्गञ्च
गच्छति । अतिबाल्ये च यत्किञ्चित् तथा पापमनुवि-
तम् । तस्मादिहस्यते पापात् सुखिनी चैव जायते ।
अवदेनेकेन तन्वङ्गि ! व्रतं प्राप्य दृढिच्छति । तदेव प्रा-